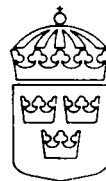

Kulturutskottets betänkande

1988/89:KrU14

Anslag till turism och rekreation

1988/89
KrU14

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet det förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1988/89:100 bil. 14 (industridepartementet) under punkt B 6. Stöd till turism och rekreation samt motioner som väckts i anslutning härtill.

I motionerna behandlas bl.a. inriktningen av Sveriges turistråds verksamhet och storleken av det statliga stödet till turism och rekreation, rådets ansvar för de sociala målen för turist- och rekreationspolitiken, marknadsföringsinsatser på USA-marknaden, statliga insatser för turism på central och regional nivå, begreppet primära rekreationsområden, charterflyg samt huvudmannaskap för rekreationsfrågorna.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionsförslagen.

Vid betänkandet har fogats 12 reservationer.

TOLFTE HUVUDTITELN

Propositionen

Regeringen har under punkt B 6 (s. 23–27) föreslagit riksdagen att till Stöd till turism och rekreation för budgetåret 1989/90 anvisa ett reservationsanslag på 115 950 000 kr.

Motioner

1988/89:Kr503 av Bengt Silfverstrand och Birthe Sörestedt (båda s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om turist- och rekreationspolitikens sociala mål.

1988/89:Kr508 av Berith Eriksson (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag i syfte att etablera området Nedre Dalälven som rekreationsområde i enlighet med vad som i motionen anförts.

1988/89:Kr510 av Bengt Harding Olson m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utveckling av turism och kulturturism i Skåne.

1988/89:Kr511 av Johnny Ahlqvist m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en rationell organisation för att genomföra de rekreativpolitiska målen.

1988/89:KrU14

1988/89:Kr512 av Jan Hyttring m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen begär att regeringen utarbetar en plan med en riksmålsättning för turismens utveckling,
2. att riksdagen till Sveriges turistråd för stöd till turism och rekreation för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag om 116 700 000 kr.,
3. att riksdagen till Sveriges turistråd beslutar anslå 3 250 000 kr. i extra marknadsföringsstöd för USA-marknaden att användas i enlighet med vad som föreslagits i motionen,
4. att riksdagen beslutar avskaffa begreppet primära rekreativsområden,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om om statens industriverks branschstudie och Sveriges turistråds strukturplan,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att främja turismens utveckling.

1988/89:Kr514 av Inger Schörling och Lars Norberg (båda mp) vari yrkas att riksdagen beslutar att anslaget B 6 Stöd till turism och rekreation fastställs att vara detsamma som budgetåret 1988/89, nämligen 108 542 000 kr.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:N324.

1988/89:Kr516 av Lena Boström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av statligt stöd till utveckling av turismen i Vilhelmina kommun.

1988/89:Kr518 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar avslå förslaget i proposition 100 bilaga 14, B 6. Stöd till turism och rekreation avseende marknadsföringsinsatser om 25 milj. kr. per år under tre år,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en ny huvudman för rekreativpolitiken i Sverige.

1988/89:Kr519 av Göthe Knutson och Gullan Lindblad (båda m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till åtgärder för att effektivt och snabbt öka turisminkomsterna i Sverige och därmed nedbringa underskottet i turistvalutabalansen.

1988/89:Kr520 av Ingrid Sundberg m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av att svenska bestämmelser som rör turismen harmoniseras med EG-kommissionens rekommendationer,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Turistrådets samverkan med regionala kulturinstitutioner,
3. att riksdagen till Stöd till turism och rekreation för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag på 114 750 000 kr.

1988/89:Kr521 av Lars De Geer m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att det nordiska turismarbetet bör vara en viktig del av turismens

fortsatta utveckling både i Sverige och i grannländerna, och att det därför bör stödjas både i Nordiska ministerrådet och i andra sammanhang,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en utredning bör tillsättas med uppgift att klarlägga den bästa strukturformen för en samordning av svensk turistreklam i utlandet, att Sveriges turistråd — som arbetat med ärendet — bör anlitas, att studier bör företas av "Nortra" i Norge och av hur turismen befrämjats i länder som Österrike, Irland och Canada samt att studien även bör undersöka, i vilken utsträckning det skulle vara möjligt att åstadkomma en viss chartertrafik till Sverige.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige på lämpligaste sätt bör söka återvinna och helst utöka turistströmmen från USA, detta för att söka dra nytta av jubileumsåret 1988, av vissa TV-program under fjolåret och av Skansens kommande 100-årsjubileum och att även i detta sammanhang möjligheterna till dubbelsidig charter bör undersökas,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att medverkan från staten och statliga myndigheter är av största vikt för att gynna det förväntade turistresandet från östländerna till Sverige, enär dessa är statshandelsländer vars statliga medverkan är av största vikt.

1988/89:T711 av Gunilla André (c) vari yrkas att riksdagen beslutar ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder för ökat charterflyg till Sverige.

Utskottet

Inledning

Sveriges turistråd som är en stiftelse inrättad av staten. Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet har följande två huvuduppgifter. Rådet skall utveckla svensk turism och genom marknadsföringsåtgärder förbättra svensk bytesbalans och sysselsättning samt stödja regional utveckling. Rådet skall medverka till att förbättra möjligheterna för breda folkgrupper till turism och rekreation.

Turistrådet har under de senaste två åren gjort vissa förändringar i sin organisation. I huvudsak innebär dessa att den operativa verksamheten har organiserats i tre avdelningar, nämligen Forskning och utveckling, Affärsutveckling och Marknadsutveckling och att servicefunktionerna förts till ett nybildat dotterbolag – Resurs AB. Detta bolag skall bedriva konsult- och serviceverksamhet med inriktning på turistnäringen. En informationsenhet svarar för massmedial verksamhet. Inom Turistrådet svarar en delegation som självständig myndighet för handläggningen av bl.a. bidragsärenden och yttranden över arbetsmarknads- och lokaliseringsstödsärenden. Delegationen är vidare inom turistsektorn en beredande instans till styrelsen, bl.a. i arbetet med strukturplanen. I härutöver har delegationen som efterföljare till den år 1984 avvecklade rekreationsberedningen viss kompetens i fråga om rekreationspolitik och samordning av insatserna för turism och rekreation.

Delegationens medlemmar utses av regeringen.

Turism är en viktig sektor bestående av en mängd olika branscher. Turistnäringen har stor betydelse för ekonomi, sysselsättning och regional utveckling och hela turist- och rekreationssektorn fyller en viktig välfärds-politisk uppgift.

Näringsens betydelse har successivt ökat. Turistsektorn bedöms svara för ca 5 % av bruttonationalprodukten (BNP). Lika stor är dess andel av sysselsättningen. Turism och rekreation i landet bedöms omfatta ca 70 miljarder kr. per år. De utrikes resor som svenskar företar motsvarar ett utflöde av ca 25 miljarder kr. Värdet av utländska medborgares resor i Sverige uppgår till mindre än hälften av detta belopp. Enligt Turistrådets redovisning av bedömningen från internationella organ som OECD och World Travel Organization ökar världsturismen för närvarande med 5-7 % per år. Det internationella resandet till Sverige visar under den senaste 10-årsperioden en tillväxt på i genomsnitt ca 4 % per år eller 40 % för hela perioden, mätt i gästnätter på kommersiella boendeanläggningar – hotell, stugbyar, vandrarhem och camping. Av denna tillväxt svarar de nordiska grannländerna för 84 %. Västtyskland som också utgör en närmarknad står för 7 % och resten av världen tillsammans för 9 %.

Riksdagen beslöt våren 1988 att anslå 25 milj. kr. per år under en treårsperiod till Turistrådet för ett särskilt marknadsföringsprogram. Programmet innebär intensifierade marknadsföringsinsatser som koncentreras på tre olika projekt, nämligen Upptäck Sverige, Profil Sverige samt ett projekt rörande belönings-, konferens- och kongressresandet. I programmet ingår även en utvecklingsdel som innebär produkt- och resmålsutveckling och utveckling av en särskild produktbank med information om det turistiska utbudet.

Vid behandlingen av budgetpropositionen våren 1988 underströk utskottet Turistrådets ansvar för det sociala målet för turist- och rekreationspolitiken (KrU 1987/88:20, rskr. 1987/88:340). Med anledning av detta uttalande har rådet på regeringens uppdrag redovisat en plan för hur rådets ansvar för de sociala målen för turist- och rekreationspolitiken skall fullföljas. I denna plan anförs sammanfattningsvis följande.

På övergripande nivå arbetar Turistrådet för att strukturplanen, i enlighet med riksdagens och regeringens riktlinjer, skall bli ett strategiskt instrument för den svenska turist- och rekreationssektorn i dess helhet. En viktig uppgift i detta sammanhang är att ytterligare utveckla och precisera strategier för Sverigeturismen som bl.a. anger hur de sociala och rekreationspolitiska målen för turistpolitiken skall kunna fullföljas i samverkan mellan olika parter inom turist- och rekreationssektorn.

När det gäller den egna verksamheten kan konstateras att Turistrådet arbetar såväl med generella som selektiva insatser för att uppfylla målsättningen "turism för alla". De generella riktas bl.a. mot informations- och kunskapsområdet via initiativ för att förbättra utbildning och forskning inom turismsektorn. Vidare satsas på att underlätta spridningen av kunskap om vad Sverige har att erbjuda via det informationssystem som Turistrådet nu bygger upp.

Inom ramen för den verksamhet som bedrivs i syfte att stärka rekreationspolitiska målsättningar har rådet bl.a. inlett ett samarbete med Landsorganisa-

tionen i Sverige (LO) både på lokal och central nivå, bl.a. med syftet att ge ökade möjligheter för LO:s medlemmar till rekreation och fritidsresande.

I propositionen understryker industriministern att fullföljandet av det sociala målet även framdeles skall ha stor tyngd i Turistrådets arbete med att utveckla svensk turism. Han föreslår därför att de medel som står till rådets disposition för försöksverksamhet med att utveckla olika rekreationsformer skall ökas med 1,2 milj. kr. till totalt 3,5 milj. kr. Inom ramen för dessa anslag förutser föredraganden att det av LO och Turistrådet förberedda projektet för rekreation och fritidsresande kan påbörjas. Vidare föreslås en ökning av det statliga bidraget till Svenska turistföreningens verksamhet med 1 milj. kr. till drygt 2 milj. kr. För nästa budgetår föreslås ett anslag om 115 950 000 kr. till Stöd till turism och rekreation.

Turist- och rekreationspolitikens sociala mål

I motion Kr503 (s) kritiseras Turistrådets agerande när det gäller de sociala målen. Motionärerna anför att Turistrådet har förvandlat sig självt till ett branschorgan för svensk besöksnäring i stället för att vara ett redskap för statsmakternas uttalade önskan att använda turist- och rekreationspolitiken i ett fördelningspolitiskt syfte. Turistrådet tycks vilja lägga över rådets ansvar i denna del på kommuner och landsting, säger motionärerna.

De diskuterar även begreppet "social turism" och säger att det handlar om den vanliga människans behov av rekreation och avkoppling, av stimulans och nya upptäckter både i naturen och i social samvaro med andra människor. Vidare hävdar de att debatten om turismens utveckling är ensidig och begränsad till besöksnäringens ekonomiska bekymmer. Denna ensidighet måste brytas, säger motionärerna, och anför bl.a. följande.

Den typ av projekt som LO och Turistrådet har ansökt om medel för är ett utmärkt exempel på ett steg i rätt riktning. Fler projekt av den typen måste till. I årets budget har statsrådet ökat anslaget för försöksverksamheten. Detta är utmärkt men otillräckligt. Våren 1988 fick Sveriges turistråd ett särskilt anslag på 25 milj. kr. per år för ett treårigt marknadsföringsprogram. Därmed borde ytterligare resurser kunna frigöras från Turistrådets övriga anslag till att utveckla arbetet med de sociala målen och för att minska de *sociala och ekonomiska hindren*.

Dessa nya resurser kan t.ex. ge utrymme för utvecklingsarbete inom folkrörelser, kyrkor och ideella föreningar samt stimulera till ny kunskap och debatt kring den sociala turismens uppbyggnad i Sverige och andra länder.

Även i motion Kr511 (s) kritiseras det sätt på vilket Turistrådet hittills agerat i fråga om att fullfölja det sociala målet för turist- och rekreationspolitiken. Motionärernas synpunkter överensstämmer i allt väsentligt med de ovan refererade i motion Kr503. De tar även upp rådets nuvarande organisation och förordar en omorganisation för att ge Turistrådets delegation ökad makt och status. Motionärerna diskuterar om en särskild rekreationsavdelning borde inrättas på samma nivå som marknadsavdelningen. En sådan ny avdelning skulle även ha till uppgift att vara delegationens kansli.

Turistrådets ansvar för att de sociala målen för turist- och rekreationspolitiken fullföljs har understrukits av utskottet såväl år 1984 vid behandlingen av regeringsförslaget om riktlinjer för turist- och rekreationspolitiken (prop.

1983/84:145 bil. 1, KrU 1983/84:22, rskr. 1983/84:353) som vid behandlingen våren 1988 av motionsförslag (KrU 1987/88:20). Det är därför med tillfredsställelse som utskottet noterar att industriministern betonar att det sociala målet för turist- och rekreationspolitiken ligger fast och även framdeles skall ha stor tyngd i rådets arbete med att utveckla svensk turism.

Flera förslag i propositionen har ett uttalat rekreationspolitiskt syfte. Med hänsyn till betydelsen av att sådana former för turism utvecklas som riktar sig till en bred allmänhet är den i propositionen föreslagna höjningen av stödet till Svenska turistföreningen välmotiverad. Turistföreningen, som på olika områden bedriver en rekreationspolitisk verksamhet, får härigenom möjlighet att bygga ut sin turism i fjällområdena.

Med anledning av de synpunkter som motionärerna för fram vill utskottet peka på att Turistrådet har vidtagit en rad åtgärder i här aktuellt avseende. En sådan åtgärd är det program för att genom samarbete med olika kulturella organisationer förbättra turisternas möjligheter att ta del av det rika utbud som finns. Vidare gör Turistrådet insatser inom handikappområdet samt inom områdena idrott och natur. Turistrådet har också inlett ett samarbete med LO och planerar samarbete med pensionärsorganisationer, hyresgäströrelsen och invandrarorganisationer för att utveckla produktidéer och information. I detta sammanhang kan även nämnas projektet "Upptäck Sverige" som bl.a. syftar till att på olika sätt informera om hur man kan upptäcka Sverige på nära håll eller längre bort, under längre ledigheter eller bara för ett veckoslut. Turistrådet arbetar enligt vad utskottet inhämtat med turistfrågor utifrån såväl ekonomiska som sociala utgångspunkter. Utskottet förutsätter därför att det arbete som Turistrådet bedriver eller planerar på olika områden för att göra olika former av turism och rekreation tillgängliga för så många som möjligt i samhället fullföljs och vidareutvecklas.

Med hänvisning till vad som anförts anser utskottet att någon särskild framställning till regeringen med anledning av motion Kr503 inte är erforderlig.

Vad avser förslaget i motion Kr511 vill utskottet erinra om att Turistrådet nyligen genomfört en omorganisation och att riksrevisionsverket för närvarande granskar Turistrådets verksamhet. Utskottet förutsätter att rådet i sin organisation kommer att ge ökat utrymme och resurser för det arbete som är inriktat på att fullfölja de sociala målen för turismen och därmed även för delegationens arbete. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionen.

Vänsterpartiet kommunisterna betonar i motion Kr518 behovet av en satsning på rekreation för de breda folkgrupperna och föreslår att en ny huvudman för rekreationspolitiken skall inrättas.

Då utskottet våren 1988 behandlade ett förslag av samma innebörd framhöll utskottet att riksdagen år 1984 tagit ställning i denna fråga. Turistrådet fick då ansvar även för rekreationspolitiken genom att den dittillsvarande rekreationsberedningen upphörde och vissa av dess uppgifter lades på Turistrådet. Utskottet avstyrkte därmed motionsförslaget som avlogs av riksdagen.

Utskottet finner inte anledning att ändra uppfattning i denna fråga och avstyrker alltså motion Kr518 yrkande 2.

I motion Kr512 (c) begärs att regeringen skall låta utarbeta en plan för turismens utveckling. En sådan plan bör ange som målsättning en minst femprocentig årlig ökning av turismen.

Utskottet har vid två tidigare tillfällen avstyrkt motionsyrkanden med samma syfte som det nu aktuella (KrU 1986/87:20, KrU 1987/88:20). Utskottet har därvid erinrat om att av de resurser som satsas på att utveckla svensk turism och reseindustri står kommuner och företagen inom turistnäringen för största delen. Utskottet har också understrukit att det knappast kan vara möjligt eller ens önskvärt att staten genom Turistrådet skulle lägga fast en för hela landet gällande plan med riktlinjer för turismens utveckling.

Med anledning av det här aktuella motionsyrkandet kan nämnas att Turistrådet i sin anslagsframställning för budgetåret 1989/90 redovisar att rådet har inlett ökat samarbete med externa intressenter, däribland ideella och fackliga organisationer. Dessa svarar i dag för viktiga beståndsdelar i svensk turism och har dessutom betydelsefulla informativa och motiverande uppgifter. Vidare har rådet utformat ett särskilt program för att intensifiera samarbetet med centrala myndigheter med syfte att koordinera offentliga investeringar.

När det gäller generella insatser för att främja turismen i Sverige framhåller Turistrådet att en viktig faktor i detta sammanhang är att det saknas en för hela branschen gemensam näringslivsorganisation och att befintliga branschorganisationer är förhållandevis små och har begränsade resurser till sitt förfogande. Rådet anför vidare bl.a. att även om de ideella organisationerna är många och var och en täcker sin del av sektorn saknas det en sammanhållande organisation som kan representera konsumentintresset. Samhällets direkta engagemang i turistsektorns utveckling är av relativt sent datum och insatserna via Sveriges turistråd har i hög grad kommit att utformas mot bakgrund av förhållandena i övrigt inom sektorn.

Enligt vad utskottet inhämtat finns det inom regeringskansliet planer på att tillsätta ett branschråd för turist- och rekreationsområdet. Utskottet anser med hänvisning till det anförda att någon riksdagens åtgärd med anledning av motion Kr512 i här aktuell del (yrkande 1) inte är påkallad.

I samma motion begärs också att riksdagen i ett uttalande till regeringen skall ställa sig bakom motionärernas kritiska synpunkter på Turistrådets strukturplan och industriverkets branschstudie. De anser att de förslag som förs fram innebär en ur såväl turistisk som regionalpolitisk synpunkt olycklig koncentration av insatser till några få områden. Detta får till följd att andra orter och regioner inte får möjlighet till en positiv utveckling.

Den strukturplan som Turistrådet utarbetat på regeringens uppdrag är avsedd att vara rullande och fortlöpande hållas aktuell. I planen redovisas ett omfattande material om turistnäringen. Av Turistrådets anslagsframställning för budgetåret 1989/90 framgår att strukturplanen skall byggas ut och att dess faktadel skall bli en turiststatistisk årsbok. I branschstudien som lades fram hösten 1986 analyseras turistbranschens situation och utvecklingsmöjligheter.

Motionsyrkande med ett likartat innehåll avstyrktes av utskottet förra året

(KrU 1987/88:20 s. 12) med hänvisning bl.a. till att strukturplanen och branschstudien utgör ett nödvändigt underlag för det fortsatta arbetet med att utveckla turismen i Sverige. Utskottet, som hänvisar till vad som redovisades i sammanhanget, avstyrker det nu aktuella motionsyrkandet (yrkande 5).

1988/89:KrU14

Stöd till marknadsföring

Turistrådet arbetar för närvarande med ett treårigt marknadsföringsprogram. Som utskottet redovisat i det föregående beslutet riksdagen våren 1988 att extra medel om 25 milj. kr. per år skulle anslås för att genomföra detta program. Programmet innebär en satsning på framför allt intensifierade marknadsföringsinsatser riktade såväl till svenska som utländska marknader.

I motion Kr512 (c) föreslås att Turistrådet skall erhålla ett extra marknadsföringsstöd för ökade satsningar på USA-marknaden. Motionärerna menar att de aktiviteter som genomförts i samband med firandet av 350-årsminnet av de första svenska bosättarna i Amerika – Delaware-jubileet – under år 1988 har ökat intresset för Sverige i USA. De erinrar om att en gemensam nordisk turistkampanj – Focus on Scandinavia – har inletts i USA under år 1988. Enligt motionärerna bör denna kompletteras med ytterligare insatser från svensk sida och de föreslår därför att 3 250 000 kr. ställs till Turistrådets förfogande. I denna ökade satsning bör de regionala turistorganisationerna erbjudas deltagande tillsammans med de exportföretag i resp. region som har en marknad i USA.

Även i motion Kr521 (fp) pekar motionärerna på möjligheterna att öka turismen från USA genom att utnyttja den uppmärksamhet som Sverige fått i olika medier genom arrangemangen kring Delaware-jubileet. Motionärerna menar också att 100-årsjubileet år 1991 av Stiftelsen Skansens tillkomst bör utnyttjas för att skapa intresse för turistresor till Sverige, i första hand från USA.

De synpunkter och förslag som förs fram i motion Kr519 (m) överensstämmer i allt väsentligt med dem i motionerna Kr512 och Kr521.

Turistrådet söker på olika sätt att i USA öka intresset för Sverige-turism. I rådets verksamhetsberättelse anförs att det gäller att utnyttja vägen av Sverige-publicitet. Det sker bl.a. genom bearbetning av massmedierna. Ett exempel är det TV-program om Sverige som sändes i programmet Good Morning America. Andra insatser är de reseseminarier som Turistrådet och SAS gemensamt ordnat i samband med statsbesök i USA. Kostnaderna för kampanjen, som uppgår till 3 milj. dollar per år under en treårsperiod fram till 1991, delas mellan turistråden i de nordiska länderna. Nordiska ministerrådet och näringslivet. Turistrådet har som ett led i denna kampanj varit med om att genomföra en analys av amerikanska resebyråers Skandinavienförsäljning i syfte att utveckla Skandinavienexperter inom resebyråbranschen. Turistrådet har också förstärkt sin amerikanska representation i USA.

Med hänvisning till vad som anförts konstaterar utskottet att Turistrådets insatser i USA för att marknadsföra Sverige som turistland i allt väsentligt överensstämmer med de synpunkter som förs fram i motionerna Kr512,

Kr519 och Kr521 yrkande 3. Utskottet anser därför att det inte är erforderligt med någon riksdagens åtgärd med anledning av motionsförslagen.

Med anledning av förslaget i motion Kr512 om ett extra stöd för marknadsföring på den amerikanska marknaden vill utskottet peka på att Sverige genom Nordiska ministerrådet kommer att göra en stor satsning – drygt 3,7 milj. kr. årligen – på den nordiska turistkampanjen på USA-marknaden. Utskottet anser därför att det inte är nödvändigt att ytterligare förstärka Turistrådets medel för marknadsföring i USA. Motion Kr512 yrkande 3 avstyrks alltså.

Medelsberäkningen

I propositionen föreslås en höjning av anslaget med 7,4 milj. kr. till 115 950 000 kr för nästa budgetår. Av den föreslagna höjningen är 2,2 milj. kr. avsedda för en förstärkning av medlen för rådets försöksverksamhet samt för stödet till Svenska turistföreningen. Återstående medel – 3,2 milj. kr. – skall täcka pris- och löneomräkning.

I fyra motioner föreslås ändringar i regeringens förslag.

I motion Kr520 (m) föreslås ett i förhållande till regeringens förslag med 1,2 milj. kr. minskat belopp. Motionärerna understryker att de statliga insatserna för att främja turismen bör vara av generell natur som exempelvis satsningar på marknadsföring. De anser att det inte behövs några nya projekt inom ramen för rådets försöksverksamhet.

Turistrådet redovisar att medlen för försöksverksamhet i första hand har disponerats för att bättre samordna samhällsresurserna, förbättra utbildningen, öka tillgängligheten till utbudet för skilda grupper samt utveckla aktiviteter och arrangemang. Mottagare har främst varit intresseorganisationer, kommuner och regionala turistorganisationer men även privata turistföretag har i vissa fall fått stöd. Intresset för att förnya, förädla eller på annat sätt utveckla turistprodukten är enligt rådet stort och snabbt ökande. Turistrådet är i dag engagerat inom sektorer som natur, kultur, handikapp, idrott, fiske, utbildning och transporter men också enskild utveckling som t.ex. Jämtsemester.

Turistrådet anser att det behövs resurser för framför allt idéutveckling, dvs. föregångsexempel som kan generera utveckling i större skala. I dessa fall är experimentella pengar nödvändiga eftersom det i övervägande antalet fall är kommuner och icke-kommersiella organisationer som deltar och som inte förfogar över ekonomiska resurser till att själva driva idéutveckling eller påverka sådan inom det turistiska fältet.

Enligt utskottets mening är det angeläget att Turistrådet har möjligheter att bidra till att utveckla turismen på olika områden. Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag i fråga om rådets försöksverksamhet och avstyrker motion Kr520 i här aktuell del (yrkande 3 delvis).

Förslaget i motion Kr518 (vpk) innebär att anslaget skall minskas med 25 milj. kr. Motionärerna anser att det särskilda treåriga marknadsföringsprogrammet inte bör genomföras.

Utskottet, som i det föregående understrukit vikten av fortsatta insatser för att utveckla Sverigeturismen, avstyrker motionen i här aktuell del (yrkande 1). Regeringens förslag beträffande marknadsföringsprogrammet tillstyrks alltså.

Enligt motion Kr514 (mp) bör anslaget till Turistrådet för budgetåret 1989/90 ligga kvar på samma nivå som för innevarande budgetår. Förslaget innebär alltså en minskning med 7,4 milj. kr. Motionärerna anför att det finns andra åtgärder som bättre än ökad turism kan skapa permanenta året-runt-arbeten i glesbygd. En stor del av turismen är motoriserad och bidrar därmed till miljöförstöring och energislöseri. Turismen bör på sikt liksom andra näringar bära sina egna kostnader.

Med hänvisning till vad utskottet anför i det föregående om behovet av ökade turistsatsningar på olika områden avstyrker utskottet motionen.

En höjning av anslaget med totalt 750 000 kr. till totalt 116 700 000 kr. föreslås i motion Kr512 (c). Detta belopp motsvarar vad Turistrådet begärt i sin anslagsframställning. Motionärerna anser att rådets begäran bör bifallas.

Utskottet anser sig inte böra gå utöver regeringens förslag och avstyrker därför motion Kr512 i här aktuell del (yrkande 2).

Turistfrämjande åtgärder m.m.

Sambandet mellan kultur och turism tas upp i motion Kr520 (m). Motionärerna kritiserar Turistrådet för att rådet inte starkare belyst nödvändigheten av att kulturen får en framträdande plats i marknadsföringsarbetet. De anser att Turistrådet i detta arbete särskilt bör beakta kulturlivets utveckling i olika regioner. Detta förutsätter att Turistrådet aktivt samarbetar med regionens kulturinstitutioner och medverkar till att dessa får medverka i planläggning och genomförandet av olika projekt. Detta bör gälla också den del av marknadsutvecklingsprogrammet som gäller belönings-, konferens- och kongressresandet, anser motionärerna.

Inom ramen för programmet Affärsutveckling gör Turistrådet sektorsvisa insatser inom kultur, idrott och handikappområdet. För kultur har rådet lagt fast ett omfattande program för att genom samarbete med olika kulturella organisationer underlätta för turisterna att ta del av det rika utbud som finns i Sverige. Turistrådet har i samarbete med riksantikvarieämbetet under åren 1986–1988 genomfört seminarier i tolv län om kultur och turism. I dessa seminarier har företrädare för kultur och turism runt om i landet deltagit. Turistrådet har också initierat ett kultur- och turistprojekt i samarbete med olika myndigheter och organisationer, bl.a. kulturrådet, riksantikvarieämbetet, Svenska kyrkan, Svenska rikskonserter, Riksteatern och Folkbildningsförbundet. Syftet med detta projekt är att systematiskt samla in information om utbudet på kulturområdet och att presentera materialet i en lättillgänglig form – en produktbank.

Vidare har en arbetsgrupp med representanter från Turistrådet, Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet och riksantikvarieämbetet i samråd med kulturrådet utarbetat förslag till inriktning av kultur- och turist-samarbete utifrån ett riksperspektiv.

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att Turistrådet aktivt engagerat sig för att stimulera intresset för kulturminnen och kulturmiljöer i turistsammanhang. Utskottet utgår från att det samarbete som Turistrådet inlett med olika intressenter för att utveckla kulturturism fullföljs.

Med hänvisning till vad som anförts avstyrker utskottet motion Kr520 i här aktuell del (yrkande 2).

Enligt motion Kr510 (fp) har Skåne med dess kulturminnen och -miljöer goda förutsättningar för att utveckla s.k. kulturturism. Motionärerna anser att Turistrådet i samarbete med riksantikvarieämbetet och Skånes turistråd bör kunna utveckla lämpliga projekt. De menar också att Skåne måste marknadsföras som en region i turistsammanhang.

Inom ramen för Turistrådets arbete med att utveckla kulturturism har Skånes turistråd och Kommunförbundets länsavdelningar i Malmöhus och Kristianstads län i samarbete med Sveriges turistråd och riksantikvarieämbetet genomfört två seminarier för att få till stånd ett närmare samarbete mellan ansvariga för turist- resp. kultursektorn.

Skånes turistråds marknadsföringsarbete är enligt vad utskottet inhämtat inriktat på fyra intresseområden, nämligen kulturhistoria, konst och hantverk, sport och mat. Skånes turistråd har ett nära samarbete med olika intressenter, t.ex. när det gäller kulturhistoria, museer och kulturföreningar. I sitt arbete söker Skånes turistråd att få till stånd ett samarbete mellan kommuner och landsting kring ett projekt. Man arbetar alltså inte utifrån olika geografiska områden.

Av vad som redovisats framgår att Skånes turistråd i samarbete med olika intressenter i Skåne och med riksantikvarieämbetet arbetar med projekt av det slag som motionärerna efterlyser. I detta sammanhang vill utskottet erinra om att utskottet vid behandlingen våren 1988 av ett motionsförslag med samma syfte framhöll att det primära ansvaret för att främja och utveckla turismen ligger hos de olika producenterna på det lokala och regionala planet. Sveriges turistråds ansvar ligger – som tidigare framhållits – på ett rikspan. Mot här angiven bakgrund anser utskottet att motionen inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motion Kr508 (vpk) begärs förslag i syfte att etablera området Nedre Dalälven som rekreationsområde. Områdets natur- och kulturkvaliteter innebär enligt motionären att det finns goda förutsättningar att där utveckla turism och rekreation. Hon nämner som exempel på en lämplig satsning turistbåtstrafik på Dalälven.

I länsrapport 87 (rapport 1988:1) redovisar länsstyrelsen i Gävleborgs län att Gästrikre-Hälsinge turistråd, som finansieras av landstinget och länets kommuner, tar initiativ till och medverkar i projekt för att utveckla turismen i regionen.

Utskottet har i det föregående framhållit att det i första hand är de olika producenterna på det lokala och regionala planet som ansvarar för att utveckla turismen. Turistrådets uppgift är att på olika sätt stödja lokala och regionala initiativ med utgångspunkt i ett riksperspektiv och i rådets sektoriella ansvar för turism och rekreation i Sverige. Försöks- och utvecklingsarbeten inom turismen stöds genom särskilda medel som fördelas av Turistrådet. Utskottet avstyrker motionen.

I motion Kr516 (s) framhålls behovet av statligt stöd för att utveckla turismen i Vilhelmina kommun. Nedläggningen av gruvan i Stekenjokk har, enligt motionärerna, inneburit att kommunen förlorat drygt 200 arbetstillfällen. De menar att en utbyggnad av turismen skulle innebära nya sysselsättningstillfällen. Som särskilt lämpade för turistsatsningar nämns byarna Klimpfjäll och Saxnäs.

Enligt vad utskottet inhämtat bereds för närvarande frågan om regionalpolitiskt stöd för en investering i ett hotellbygge i Klimpfjäll. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motionen.

Förslag till olika turistfrämjande åtgärder förs fram i motion Kr512 (c) yrkande 6. Motionärerna tar bl.a. upp betydelsen av goda, allmänna kommunikationer och spridning av semester. De vill att riksdagen i en framställning till regeringen skall ställa sig bakom dessa synpunkter.

Utskottet har vid flera tillfällen (senast KrU 1987/88:20) avstyrkt förslag med samma syfte som det här aktuella. Utskottet har därvid bl.a. hänvisat till att semesterspridningen i första hand är en fråga för arbetsmarknadens parter och att förslag om spridning av skolornas sportlov liksom frågan om allmänna kommunikationer enligt de förslag som förelagts riksdagen föregående budgetår diskuteras i Turistrådets strukturplan. Tillgången till allmänna kommunikationer är självfallet av stor betydelse för möjligheterna att utveckla turismen, speciellt i ett land som Sverige med stora avstånd.

Utskottet utgår från att regeringen uppmärksammar de problem som motionärerna aktualiserat. Utskottet förutsätter att turismens intressen kan tillgodoses i den fortsatta utvecklingen av semesterfrågornas behandling samt genom det fortsatta arbetet med transportlösningar med anledning av riksdagens beslut om trafikpolitiken (TU 1987/88:13). En särskild framställning från riksdagens sida med anledning av motionsyrkandet är inte påkallad. Motion Kr512 yrkande 6 avstyrks alltså.

I samma motion föreslås att begreppet primära rekreationsområden skall avskaffas.

De senaste två åren har riksdagen på förslag av kulturutskottet (KrU 1986/87:20, KrU 1987/88:20) avslagit motionsyrkanden av samma innebörd som det nu aktuella. Vid behandlingen våren 1987 lämnade utskottet en utförlig redovisning för innebörden i och tillkomsten av de primära rekreationsområdena samt för bestämmelserna i naturresurslagen. Utskottet hänvisar till dessa.

Med anledning av förslaget i motion Kr512 vill utskottet erinra om att arbetsmarknadsministern i årets budgetproposition (prop. 1988/89:100 bil. 12 s. 41) föreslår att det regionalpolitiska stöd till turistverksamhet i primära rekreationsområden inom stödområde C som hittills har utgått skall upphöra. Arbetsmarknadsministern ger följande motivering till sitt förslag.

Regionalpolitiskt stöd till turistverksamhet kan enligt riksdagens beslut lämnas endast i stödområde A och B samt, om det finns särskilda skäl, i primära rekreationsområden inom stödområde C. Marknaden för turism bedöms i dag som växande men är inte obegränsad. Om stöd lämnas till turistverksamhet i områden där det även finns goda möjligheter för annan verksamhet t.ex. industri, kan det innebära att turistunderlaget för anläggningarna inom fjällområdena minskar så kraftigt att de inte blir lönsamma eller att det inte blir möjligt att där bygga ut turistnäringen. För att bibehålla möjligheterna att skapa ny sysselsättning i de mest utsatta områdena bör regionalpolitiskt stöd till turistverksamhet därför fortsättningsvis begränsas till stödområdena A och B. Regeringen bör dock ha möjlighet att lämna stöd till de turistprojekt som den särskilde förhandlare, som regeringen tillsatt för att utveckla turistnäringen på Gotland, kan komma att föreslå.

Detta förslag samt frågan om regionalpolitiskt stöd till turistverksamhet inom stödområde C kommer arbetsmarknadsutskottet att behandla i betänkandet 1988/89:AU13.

Om regeringens förslag bifalls innebär det att primärt rekreationsområde som kvalifikationsgrund för regionalpolitiskt stöd kommer att utgå. Begreppet primärt rekreationsområde har därmed ingen administrativ innebörd förutom de allmänna rekommendationer det innebär för naturresursplanering.

Med hänvisning till vad som anförts avstyrker utskottet motion Kr512 i här aktuell del (yrkande 4).

Åtgärder för att öka turismen till Sverige

Det nordiska samarbetet i turistfrågor tas upp i motion Kr521 (fp) yrkande 1. Motionärerna anför att det nordiska turistsamarbetet bör vara en viktig del av turismens fortsatta utveckling både i Sverige och grannländerna och att det därför bör stödjas både i Nordiska ministerrådet och i andra sammanhang. De föreslår att riksdagen skall göra en framställning till regeringen av denna innebörd.

Samarbete i frågor som rör turism har sedan länge bedrivits mellan de nordiska länderna. Nordiska turisttrafikkommittén grundades redan 1923. Olika kommittéer och utredningar har också under många år arbetat med turistfrågor. År 1978 inrättades Nordiska ministerrådets turistutskott. Samma år antog Nordiska ministerrådet också ett särskilt program för nordiskt samarbete på turistområdet. Ministerrådet har till Nordiska rådets session år 1989 överlämnat förslag om ett nordiskt turistprogram. Vidare har föreslagits att turistutskottet omformas till en ämbetsmannakommitté direkt under Ministerrådets ansvarsområde. I programmet konstateras att förutsättningarna för ett utvecklat nordiskt samarbete inom turismens område på många sätt är goda, även om de olika länderna i vissa avseenden också är konkurrenter. Det är därvid viktigt att samarbetet koncentreras till sådana frågor som lämpligare kan behandlas på ett nordiskt plan än på ett nationellt, dvs. frågor där länderna har ett gemensamt intresse eller där ett gemensamt arbete kan innebära värdefullt utbyte av erfarenheter, spara resurser eller på annat sätt innebära samordningsvinster. Samarbetet föreslås inriktat på följande frågor, nämligen att öka det internordiska resandet, förmå fler utomordiska turister att välja Norden som resmål samt att utveckla turistnäringen.

Nordiska rådet har enhälligt på förslag av rådets kommunikationsutskott tillstyrkt ministerrådsförslaget och rekommenderat Ministerrådet bl.a. att samordna turistprojekt i det nordiska regionala samarbetet och verka för att behovet av erfarenhetsutbyte blir tillgodosett, utreda fördelarna vid administrativ samordning av de nordiska ländernas turistbyråer speciellt på de utomeuropeiska marknaderna samt verka för att i ökad utsträckning överföra nationella medel till den nordiska budgeten, främst vad gäller aktiviteter utanför Norden. Nordiska ministerrådet har för att analysera effekterna av en harmonisering till den gemensamma europeiska marknaden (EG) tillsatt en särskild projektgrupp. Arbetet syftar bl.a. till att visa på de

framtida konsekvenser som EG-situationen kan innebära för turism till Norden.

1988/89:KrU14

Mot denna bakgrund konstaterar utskottet att motionärernas synpunkter och förslag i allt väsentligt tillgodoses genom de ovan refererade riktlinjerna för det nordiska turistsamarbetet. Utskottet anser därför att riksdagen inte har anledning att göra något uttalande med anledning av yrkande 1 i motion Kr521.

I samma motion, Kr521, förordas att en utredning tillsätts med uppgift att klarlägga hur svensk turistreklam i utlandet bäst skall kunna samordnas. I detta utredningsarbete – i vilket Turistrådet bör delta – skall ingå undersökning av dels den norska organisationen för marknadsföring av Norge–Norra, dels hur turismen främjats i Österrike, Irland och Canada. Utredningen bör, enligt motionärerna, även undersöka möjligheterna att åstadkomma chartertrafik till Sverige.

Med anledning av motionen vill utskottet peka på att Turistrådet har ett kontinuerligt utbyte med övriga internationella turistorganisationer, bl.a. med Norra.

Marknadsföring utomlands av Sverige som turistmål är en viktig uppgift för Turistrådet. Riksdagens beslut år 1988 om en treårig marknadsförings-satsning är ett uttryck för detta. Turistrådets arbete är dock endast en del av alla insatser som görs för turismen av kommuner och landsting samt enskilda företag inom branschen. En av rådets uppgifter är att få till stånd ett samarbete med de regionala turistorganisationerna.

Med hänvisning till vad som anförts anser utskottet att det inte finns skäl att föreslå riksdagen att göra den i motion Kr521 föreslagna framställningen till regeringen. Motionen i här aktuell del (yrkande 2) avstyrks sålunda.

Möjligheterna att öka turismen från de östeuropeiska staterna tas också upp i motion Kr521. Eftersom dessa länder är statshandelsländer, krävs enligt motionärerna medverkan från staten och statliga myndigheter för att få till stånd ett ökat turistutbyte. Motionärerna vill att riksdagen i framställning till regeringen ger uttryck för dessa synpunkter.

Med anledning av motionsyrkandet vill utskottet påpeka att Turistrådet under år 1988 har slutit avtal med Sovjetunionen och Tyska demokratiska republiken (DDR) om turistsamarbete. Arbetsgrupper har bildats med resp. land för förhandlingar om utveckling av turistutbyte. Utskottet, som konstaterar att syftet med motionärernas förslag i väsentlig utsträckning är tillgodosett, avstyrker motion Kr521 yrkande 4 i denna del.

En viktig förutsättning för att öka turismen till Sverige är, hävdas i motion T711 (c), goda kommunikationer, främst flygförbindelser. Motionären anser att det är nödvändigt med en chartertrafik, väl utvecklad och till konkurrenskraftiga priser. För att en sådan chartertrafik skall komma till stånd krävs en genomarbetad plan och kraftfulla insatser.

I motion Kr521 (c) uttalas att charterflygningar till USA skall byggas upp så att charterpassagerare tas upp såväl i USA som i Sverige.

Enligt av luftfartsverket utfärdade bestämmelser gäller i princip för sällskapsresa vid flygning till Sverige att uppehållet här skall innefatta minst tre övernattningar eller, om uppehållet börjar på en fredag (veckoslutsre-

sor), två övernattningar, medan vid flygning från Sverige det krävs att researrangemanget skall ha en varaktighet av minst en vecka. Dessa bestämmelser innebär ett skydd för den reguljära luftfarten. Dessutom krävs bl.a. att flygplanets hela kapacitet förhys av en eller flera researrangörer. Vidare kan nämnas att Turistrådet tillsammans med SAS i början på 1980-talet deltagit i en försöksverksamhet med charterflyg till Sverige. Detta charterflyg har sedermera upphört på grund av bl.a. svårigheterna att få en tillräckligt stor omfattning på verksamheten.

Mot denna bakgrund anser utskottet att riksdagen inte har anledning att göra ett uttalande enligt motion T711.

Samarbetet med den europeiska gemenskapen tas upp i motion Kr520 (m). Motionärerna menar att det är betydelsefullt att Sverige aktivt deltar i harmoniseringsarbetet inom EG genom att på det nationella planet följa upp de rekommendationer som EG-kommissionen har utfärdat.

Med anledning av motionsförslaget vill utskottet peka på att EG i november 1988 beslutat att särskilt ta upp turistfrågor på sitt program. Bl.a. har beslutats om ett särskilt turistår – Europaåret 1990. Efter diskussioner inom OECD, EFTA och EG har beslutats om ett brett europeiskt samarbete kring marknadsföring i samband med turiståret.

Våren 1988 behandlade riksdagen proposition 1987/88:66 om Sverige och den västeuropeiska integrationen (UU 1987/88:24, rskr. 1987/88:245). I propositionen uttalade föredragande statsrådet (s. 117) att den gradvisa framväxten av en enhetlig turistpolitik inom EG kan få betydande konsekvenser för den svenska turistnäringen. Sverige bör därför söka nya vägar för samarbetet med EG – helst tillsammans med övriga nordiska och EFTA-länder – i syfte att skapa en enhetlig marknad för utomeuropeisk turism och ett ökat turistresande inom Västeuropa.

Vid sin behandling av turistfrågorna lämnade kulturutskottet i sitt yttrande till utrikesutskottet (KrU 1987/88:7y) detta uttalande utan erinran. Utrikesutskottet anslöt sig i sitt av riksdagen godkända betänkande till vad kulturutskottet anfört i yttrandet.

Utskottet vill även erinra om ett övergripande uttalande av utrikesutskottet vid behandlingen av regeringsförslaget. Utrikesutskottet anförde att det inte är möjligt att ange generellt vilka arbetsmetoder eller vilka institutionella former som bäst leder till målet, dvs. att avskaffa hindren för människors, varors, tjänsters och kapitalströmmars rörlighet. Detta får i stället prövas mot bakgrund av förhållandena i EG och Sverige på varje enskilt sakområde.

I Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet 1988 anføres beträffande det nordiska turistsamarbetet bl.a. följande (s. 229).

Under året har också diskuterats behovet av och formerna för bevakning av utvecklingen inom EG vad gäller områden som direkt eller indirekt berör turism samt en analys av konsekvenserna för de nordiska länderna. Som en följd av diskussionerna har beslutats att upprätta en EG-grupp, vilken till oktober 1989 skall utarbeta en rapport om konsekvenserna för turistsektorn av EG:s inre marknad.

Med hänvisning till vad som anförts anser utskottet att någon riksdagens åtgärd med anledning av motion Kr520 i här aktuell del (yrkande 1) inte är påkallad.

1988/89:KrU14

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *Turistrådets ansvar för de sociala målen för turist- och rekreationspolitiken*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Kr503 och 1988/89:Kr511,

2. beträffande *ny huvudman för rekreationspolitiken*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr518 yrkande 2,

3. beträffande *plan för turismens utveckling*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr512 yrkande 1,

4. beträffande *Turistrådets strukturplan och industriverkets branschstudie*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr512 yrkande 5,

5. beträffande *marknadsföringsinsatser i USA*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Kr512 yrkande 3 i motsvarande del, 1988/89:Kr519 och 1988/89:Kr521 yrkande 3.

6. beträffande *särskilt marknadsföringsstöd för insatser på USA-marknaden*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr512 yrkande 3 i motsvarande del,

7. beträffande *Turistrådets försöksverksamhet*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr520 yrkande 3 i motsvarande del,

8. beträffande *Turistrådets marknadsföringsprogram*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr518 yrkande 1 i motsvarande del,

9. beträffande *turismens sysselsättningskapande effekter*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr514 i motsvarande del,

10. beträffande *medelsanvisningen*

att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:100 och med avslag på motionerna 1988/89:Kr512 yrkande 2, 1988/89:Kr514, 1988/89:Kr518 yrkande 1 i motsvarande del och 1988/89:Kr520 yrkande 3 i motsvarande del till *Stöd till turism och rekreation* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 115 950 000 kr.,

11. beträffande *Turistrådets samverkan med regionala kulturinstitutioner*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr520 yrkande 2,

12. beträffande *insatser för turism i Skåne*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr510,

13. beträffande *statliga insatser för turism i området Nedre Dalälven*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr508,

14. beträffande *statliga insatser för turism i Vilhelmina kommun*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr516,

15. beträffande *vissa turistfrämjande åtgärder*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr512 yrkande 6.
16. beträffande *primära rekreationsområden*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr512 yrkande 4.
17. beträffande *nordiskt turistsamarbete*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr521 yrkande 1.
18. beträffande *utredning om svensk turistrekla m i utlandet*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr521 yrkande 2.
19. beträffande *insatser för att öka turismen från de östeuropeiska staterna*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr521 yrkande 4.
20. beträffande *utveckling av chartertrafik*
att riksdagen avslår motion 1988/89:T711.
21. beträffande *harmonisering av svenska turistbestämmelser med EG-kommissionens rekommendationer*
att riksdagen avslår motion 1988/89:Kr520 yrkande 1.

Stockholm den 16 mars 1989

På kulturutskottets vägnar

Åke Gustavsson

Närvarande: Åke Gustavsson (s), Maja Bäckström (s), Jan-Erik Wikström (fp), Jan Hyttring (c), Anders Nilsson (s), Lars Ahlmark (m), Sylvia Pettersson (s), Leo Persson (s), Lars Ahlström (m), Margareta Fogelberg (fp), Stina Gustavsson (c), Alexander Chrisopoulos (vpk), Kaj Nilsson (mp), Ulla Samuelsson (s), Göran Åstrand (m), Ulla Johansson (s) och Iréne Vestlund (s).

Reservationer

1. Ny huvudman för rekreationspolitiken (mom. 2)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Då utskottet" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

I fråga om förslaget om ny huvudman för rekreationspolitiken delar utskottet motionärernas uppfattning att den målsättning för sin verksamhet som Turistrådet presenterat och som föredragande statsrådet i allt väsentligt anslutit sig till inte överensstämmer med de av riksdagen fastställda riktlinjerna för turist- och rekreationspolitiken. Turismen är en viktig näring men ansvaret för att utveckla denna näring bör ligga hos turistföretagen. Samhällets resurser bör i första hand användas för att utveckla de rekreationspolitiska målen.

Det är enligt utskottets mening viktigt att en kraftfull satsning på att

utveckla rekreativsmöjligheter görs även för de svagast ställda grupperna och individerna i vårt samhälle. Med hänsyn till Turistrådets nuvarande verksamhetsinriktning anser utskottet att den rekreativspolitiska uppgiften bör lyftas bort från rådet. De rekreativspolitiska frågorna bör därför snarast överlåtas till en ny huvudman.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. beträffande *ny huvudman för rekreativspolitiken*
att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Kr518 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Plan för turismens utveckling (mom. 3)

Jan Hyttring och Stina Gustavsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Utskottet har" och slutar med "är påkallad" bort ha följande lydelse:

I dagens svenska samhälle är, som utskottet framhållit i det föregående, turismen en viktig näringsgren. Svensk turism befinner sig i ett besvärligt läge. Konkurrensen internationellt inom turistbranschen är hård och det gäller för Sverige att behålla och utvidga sin andel av denna marknad. Det är därför enligt utskottets mening nödvändigt att en plan för turismens utveckling i Sverige på sikt utarbetas. Denna plan bör utgå från den målsättningen att antalet turister från utlandet skall öka med fem procent årligen.

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. beträffande *plan för turismens utveckling*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Kr512 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Turistrådets strukturplan och industriverkets branschstudie (mom. 4)

Jan Hyttring (c), Lars Ahlmark (m), Lars Ahlström (m), Stina Gustavsson (c) och Göran Åstrand (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Den strukturplan" och på s. 8 slutar med "(yrkande 5)" bort ha följande lydelse:

Den kritik som motionärerna riktar mot Turistrådets strukturplan och SIND:s branschstudie är enligt utskottets mening väl befogad. Förslagen i båda dessa utredningar innebär att satsningar på turism skall ske på några få orter och regioner i landet. Det finns en uppenbar risk för att ett genomförande av dessa förslag skulle medföra att andra områden inte får möjligheter till en positiv utveckling.

dels att moment 4 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

4. beträffande *Turistrådets strukturplan och industriverkets branschstudie*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Kr512 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Marknadsföringsinsatser i USA (mom. 5)

1988/89KrU14

Jan-Erik Wikström och Margareta Fogelberg (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Med hänvisning" och slutar med "av motionsförslagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att den uppmärksamhet som Sverige har fått i USA i samband med Delaware-jubileet och genom TV-programmet "Good Morning America" bör utnyttjas i energiska insatser för att marknadsföra Sverige som turistland. Även Skansens 100-årsjubileum år 1991 borde kunna användas speciellt i svenskbygderna i USA för att väcka intresse för resor till Sverige.

dels att moment 5 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

5. beträffande *marknadsföringsinsatser i USA*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Kr521 yrkande 3 samt med anledning av motionerna 1988/89:Kr512 yrkande 3 i motsvarande del och 1988/89:Kr519 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Särskilt marknadsföringsstöd för insatser på USA-marknaden (mom. 6)

Jan Hyttring och Stina Gustavsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Med anledning" och slutar med "avstyrks alltså" bort ha följande lydelse:

Det är enligt utskottets mening angeläget att den nordiska turistkampanjen i USA kompletteras med särskilda insatser från svensk sida. I enlighet med vad som föreslås i motion Kr512 bör därför 3 250 000 kr. anvisas till Turistrådet under ett särskilt anslag för detta ändamål. Denna marknadsföringskampanj bör genomföras i samarbete med regionala turistorganisationer och de exportföretag inom regionen som arbetar på den amerikanska marknaden.

dels att moment 6 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

6. beträffande *särskilt marknadsföringsstöd för insatser på USA-marknaden*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Kr512 yrkande 3 i motsvarande del under ett nytt anslag under tolfte huvudtiteln för budgetåret 1989/90 till *Särskilt marknadsföringsstöd för USA-marknaden* anvisar ett anslag på 3 250 000 kr.,

6. Turistrådets försöksverksamhet (mom. 7)

Lars Ahlmark, Lars Ahlström och Göran Åstrand (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Turistrådet redovisar" och slutar med "(yrkande 3 delvis)" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att statliga insatser som görs för att främja turismen bör vara av generell natur. Åtgärder av detta slag bidrar

till att förbättra möjligheterna för många människor till turism och rekreation. De satsningar som Turistrådet nu gör på marknadsföring av Sverige som turistland både inom Sverige och i utlandet är exempel på åtgärder av generell natur. Däremot föreligger det – mot bakgrund av den stora satsningen på marknadsföringsåtgärder – enligt utskottets uppfattning inte något behov av nya projekt för försöksverksamhet. Utskottet anser därför att den i propositionen föreslagna höjningen om 1,2 milj. kr. till denna verksamhet bör avvisas.

dels att moment 7 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

7. beträffande *Turistrådets försöksverksamhet*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Kr520 yrkande 3 i motsvarande del beslutar att för angivna ändamål under anslaget skall beräknas 2 300 000 kr.,

7. Medelsanvisningen (mom. 10)

Jan Hyttring och Stina Gustavsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "(yrkande 2)" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser liksom motionärerna att den bedömning av medelsbehovet som Turistrådet har gjort i sin anslagsframställning bör godtas. Det i propositionen föreslagna anslaget bör alltså höjas med 750 000 kr. till totalt 116 700 000 kr.

dels att moment 10 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

10. beträffande *medelsanvisningen*

att riksdagen med anledning av proposition 1988/89:100 och med bifall till motion 1988/89:Kr512 yrkande 2 samt med avslag på motionerna 1988/89:Kr514, 1988/89:Kr518 yrkande 1 i motsvarande del och 1988/89:Kr520 yrkande 3 i motsvarande del till *Stöd till turism och rekreation* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 116 700 000 kr.,

8. Medelsanvisningen (mom. 10)

Under förutsättning av bifall till reservation 6

Lars Ahlmark, Lars Ahlström och Göran Åstrand (alla m) anser att moment 10 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

10. beträffande *medelsanvisningen*

att riksdagen med anledning av proposition 1988/89:100 och motionerna 1988/89:Kr514 och 1988/89:Kr518 yrkande 1 i motsvarande del, med bifall till motion 1988/89:Kr520 yrkande 3 i motsvarande del samt med avslag på motion 1988/89:Kr512 yrkande 2 till *Stöd till turism och rekreation* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag på 114 750 000 kr.,

9. Turistrådets samverkan med regionala kulturinstitutioner (mom. 11)

1988/89:KrU14

Lars Ahlmark, Lars Ahlström och Göran Åstrand (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar med "(yrkande 2)" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är det en viktig fråga som motionärerna har tagit upp. I sitt arbete med att marknadsföra Sverige som turistland bör Turistrådet i högre grad än vad som nu sker lyfta fram kulturlivet i olika regioner. Detta förutsätter att rådet aktivt samarbetar med regionala kulturinstitutioner och att dessa får delta i planering och genomförandet av olika projekt. Även i den del av marknadsföringsprogrammet som avser belönings-, konferens- och kongressresandet bör regionernas olika kulturella aktiviteter uppmärksammas.

dels att moment 11 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

11. beträffande *Turistrådets samverkan med regionala kulturinstitutioner*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Kr520 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

10. Statliga insatser för turism i området Nedre Dalälven (mom. 13)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "I detta" och slutar med "avstyrker motionen" bort ha följande lydelse:

I området kring nedre Dalälven med dess stora natur- och kulturkvaliteter finns goda förutsättningar att utveckla turist- och rekreationsanläggningar. Motionärerna anser att en möjlig turistsatsning skulle vara att starta trafik med turistbåtar från Avesta till Östersjön. Härför krävs dock investeringar av olika slag för att komma förbi de befintliga hinder för båttrafik som kraftverken i Näs, Söderfors och Älvkarleby samt vissa forsar utgör.

Med hänsyn bl.a. till de regionalpolitiska effekter av en sådan turistsatsning som motionärerna förordar anser utskottet att frågan om turistbåttrafik längs Dalälven bör utredas.

dels att moment 13 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

13. beträffande *statliga insatser för turism i området Nedre Dalälven*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Kr508 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

11. Vissa turistfrämjande åtgärder (mom. 15)

Jan Hyttring och Stina Gustavsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Utskottet har" och slutar med "avstyrks alltså" bort ha följande lydelse:

Det är viktigt att alla möjligheter att bygga ut turismen framför allt i

glesbygder tas till vara. Motionärernas synpunkter på förläggningen av semesterperioder och skolornas vintersportlov är därför värda att beaktas. Om dessa kunde spridas över en längre period än vad som nu är fallet skulle detta medföra en rad positiva effekter.

dels att moment 15 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

15. beträffande *vissa turistfrämjande åtgärder*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Kr512 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

12. Primära rekreationsområden (mom. 16)

Jan Hyttring (c), Lars Ahlmark (m), Lars Ahlström (m), Stina Gustavsson (c) och Göran Åstrand (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Om regeringens" och slutar med "(yrkande 4)" bort ha följande lydelse:

Företrädare för centerpartiet har i motion A439 motsatt sig regeringens förslag om avskaffande av stödområde C. Med utgångspunkt häri vill utskottet i detta sammanhang anföra följande.

Det är uppenbart att begreppet primärt rekreationsområde i många år lett till att den kommunala planeringen i sådana områden som utpekats som primära rekreationsområden byggt på förutsättningen att statligt stöd skulle lämnas för investeringar inom turist- och rekreativsektorn.

Enligt utskottets mening är det av vikt att regionalpolitiskt stöd till turistsatsningar kan lämnas till de delar av landet där det finns behov av sysselsättningskapande åtgärder.

Den enda reella grunden för turistsatsningar är de möjligheter som finns för en positiv utveckling av turismen i ifrågavarande område. Om området kan hänföras till primärt rekreativområde eller stödområde är därvidlag av underordnad betydelse.

dels att moment 16 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

16. beträffande *primära rekreativområden*
att riksdagen med anledning av motion 1988/89:Kr512 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,